

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lapin keskusteluteemojen kiteytys/ yhteistyöasiakirja

3.3.2022

Sisältö

- Keskusteluteemat
 - Osaava työvoiman saatavuus ja työvoiman alueellinen liikkuvuus
 - Elinkeinojen kestävä kehittäminen vaatii panostuksia infrastruktuuriin
 - Miten turvataan toimiva ja kehittyvä innovaatiojärjestelmä?
- Liitteet
 - Maakunnan tilanne- ja kehityskuva – Lappi
 - Osallistujat

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Avointen työpaikkojen määrä on ennätyskorkealla, eläköityminen kiihtyy ja elinkeinoelämän näkymät ovat positiiviset. Samanaikaisesti ikäluokat pienenevät ja osaavan työvoiman saatavuudesta kärsii viimeisimmän rekrytointivaikeuskyselyn pohjalta yli puolet toimipaikoista. Osaavan työvoiman puute hidastaa yritysten toimintaa, kasvua, kansainvälistymistä ja investointeja. Naapurimaiden isot investoinnit houkuttelevat työvoimaa myös Lapista. Miten turvataan Lapin työvoimatarpeet, osaamisen kehittyminen ja kansainvälinen kilpailukyky?	Työt ja tekijät tulee saada kohtaamaan: Työelämän kehittäminen ja uudistaminen, jotta kaikki työvoimaresurssit saadaan täysimääräisenä käyttöön	Jokaisella lappilaisella tulee olla mahdollisuus saada työtä, joka vastaa hänen osaamistaan, voimavarojaan ja on sovittavissa hänen muuhun elämään.
	AKKE: 190 000 €	Kaikilla tulee olla mahdollisuus osaamisen kehittämiseen riippumatta, onko hän työssä vai työttömänä.
	Osaamisen kehittäminen ja uudenlaiset kumppanuudet, oppilaitosten ja työnantajien työelämälähtöisen yhteistyön kehittäminen houkuttelemaan ja kiinnittämään työvoimaa alueelle	Työt organisoidaan niin, että henkilöstöresurssit ja osaaminen tulevat hyödynnettyä tarkoituksenmukaisesti ja järkevästi. Työtehtävät räätälöidään suhteessa henkilön osaamiseen ja tilanteeseen.
	AKKE: 50 000 € (kumppanuuteen)	Alueella olevat kansainväliset opiskelijat ja työntekijät kiinnitetään alueeseen niin, että he jäävät tänne pidemmäksi aikaa. Tavoitteena, että he kotoutuvat suomalaisen työelämään ja elämäntapaan sekä saavat tarvitsemansa palvelut.
	Kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden näkeminen voimavarana, sekä houkuttelu ja kiinnittäminen alueelle. Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton lisääminen.	Luodaan edellytyksiä työ- ja koulutusperäiselle maahanmuutolle kehittämällä infraa, lisätään Lapin houkuttelevuutta työntekopaikkana ja pidetään hyvää huolta tänne muuttavista kansainvälisistä työntekijöistä. Huolehditaan siitä, että tänne muuttavat kokevat itsensä tervetulleiksi.
	AKKE: 54 000 €	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒ Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒ Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒ Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒ Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒ Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒ Aluekehittämisen toimintamalli

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>Tuetaan alueen yritysten ja työnantajien uudistumista ja muutossyvyyttä, jotta heillä on paremmat valmiudet kohdata erilaisuutta työelämässä ja hyväksyä moninaisuutta, sekä tarjota erilaisia työnteon joustoja ja tapoja. Hyödynnetään olemassa olevat rekrytoimintakipalvelut täysimääräiseksi työllistymisen kynnyksen madaltamiseksi ja kehitetään uusia palveluja.</p>	<p>Jokaisella lappilaisella on mahdollisuus löytää paikkansa työelämästä ja tämän myötä työllisyysaste nousee. Erilaisuus nähdään työpaikoilla rikkautena. Työelämä kehittyy ja uudistuu niin, että se tarjoaa houkuttelevia mahdollisuuksia eri elämäntilanteisiin. Työn tekemisen tavat ja mallit mahdollistavat työn ja vapaa-ajan paremman yhdistämisen.</p>	<p>Hyödynnetään uusien palvelujen kehittämisessä tarvittaessa erilaisia hankkeita (Veto- ja pitovoimatiekarta, topsu ja toimenpideohjelma). Kiinnitetään Lapissa tehtävä työ kansalliseen toimialakohtaiseen tiekarttatyöhön.</p> <p>Lapin osaavaan työvoimaan liittyvän tarkentuvan suunnitelman jälkeen katsotaan mitä mahdollisia puutteita havaitaan, joihin ei vielä ole meneillään tai valmistelussa olevia toimenpiteitä. Huomioidaan kansallisessa toimialakohtaisessa tiekarttatyössä Lapissa tehty toimintasuunnitelma.</p>
<p>ELY-keskus, Johdon strategiafoorumi, TEM, OKM, STM, JOTPA</p>		
<p>Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistäminen: Kehitetään palvelujärjestelmää huomioiden kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden tarpeet ja edistetään heidän kotoutumista ja sopeutumista suomalaiseen työelämään. Tehdään yhteistä markkinoitintyötä alueen houkuttelevuuden ja tunnettuuden lisäämiseksi työntekopaikkana.</p>	<p>Lapin tunnettavuus työnteon paikkana lisääntyy ja kansainväliset osaajat ovat kiinnostuneita tulemaan Lappiin töihin.</p>	<p>Lappi haluaa pilottialueeksi kv-osaajien houkuttelemiseksi.</p> <p>Valtioneuvoston tasolla kartoitetaan mahdollisia kannustinjärjestelmiä, joilla voidaan tukea maan sisäistä tai kansainvälistä muuttoliikettä (tiekarttatyö). Lainsäädännöllä mahdollistetaan erilaisten rekrytointia edistävien palvelujen hyödyntäminen myös kansainvälisiin rekrytointeihin. Työluvut saadaan joustavasti ja nopeasti. Suomessa tunnustetaan ja hyväksiluetään ulkomaisia tutkintoja ja osaamista. Hyödynnetään ennakoitintietoa elinkeinoelämän ja työelämän osaamistarpeista sekä vastataan näihin tarpeisiin osaamisen kehittämisen palveluilla.</p>
<p>ELY-keskus, Johdon strategifoorumi, TEM, OKM, UM</p>		
<p>Oppilaitosten ja yritysten työelämälähtöisen yhteistyön kehittäminen houkuttelemaan ja kiinnittämään työvoimaa alueelle.</p>	<p>Koulutus vastaa paremmin työelämän muuttuviin tarpeisiin ja reagoimaan muutoksiin joustavasti</p>	
<p>Oppilaitokset, kauppakamari, ELY-keskus, Lapin liitto (JSF); Arktinen osaamiskeskittymä, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palv. keskus JOTPA</p>		<p>Alueellisessa osaamisen ekosysteemissä kehitetään yhteistyötä myös valtakunnallisen työllisyyden ja osaamisen palvelukeskuksen kanssa lisäarvon saamiseksi alueelle.</p>

Elinkeinojen kestävä kehittäminen vaatii panostuksia infrastruktuuriin

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Pohjoisen materiaaleilla ja raaka-aineilla, uusiutuvalla energialla, kehittyvällä teollisuudella, digitalisaatiolla, kiertotaloudella ja luontomatkailulla on kasvavaa kansainvälistä kysyntää. Kehittyminen ja vihreä siirtymä edellyttävät kriittisen perusinfrastruktuurin ja saavutettavuuden kuntoon saattamista (tiestö, rautatiet, satamat, lentoasemat ja tietoliikenneyhteydet).</p> <p>Mitä ovat Suomen tulevaisuusinvestoinnit Lappiin?</p>	<p>Tuetaan PK-yritysten mahdollisuuksia hyötyä, kasvaa ja kansainvälistyä naapurimaiden investointihankkeiden imussa</p>	<p>Tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen aluekehityksen turvaava perus- ja innovaatio-infrastruktuuri, joka huomioi Lapin erityisolosuhteet</p>
	<p>AKKE: 98 000 €</p>	
	<p>Perusinfra saaminen kuntoon on edellytys elinkeinojen kehittymiselle, kansainvälistymiselle, ja viennin kasvulle. Lapissa on pohjoisen teollisuuden keskus sekä teollisuuden ja palvelusektorin uniikki kombinaatio, mutta uusien innovaatioiden ja investointien toteutuminen vaatii panostuksia sekä perusinfraan että innovaatio-investointeihin.</p>	
	<p>AKKE: 100 000 €</p>	
	<p>Varautuminen äkillisiin rakennemuutoksiin (posit. tai negat.) ja niiden käyttäminen Lapin kehittämisen voimavarana.</p>	
	<p>AKKE: 40 000 €</p>	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Elinkeinojen kestävä kehittäminen vaatii panostuksia infrastruktuuriin

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
PK-yritysten kansainvälistymistä, kasvua ja koulutusta tukevat kehittämishankkeet, sekä verkostoitumisen tukeminen	Työllisyys kasvaa ja työmarkkinat monipuolistuvat; vetovoima kv-osaajien näkökulmasta vahvistuu	Rakennerahastohankkeet (AURA), Business Finland ja Team Finland verkosto. Invest in –työ yhdessä kansallisen toimijoiden kanssa. Edistetään yritysten kansainvälistymistä ja vihreän siirtymän luomat liiketoimintamahdollisuudet.
ELY-keskus, Lapin liitto, arktisen älykkään erikoistumisen klusterit, TEM, BF, VF, UM, OKM	Lisää teksti napsauttamalla	Ymmärryksen lisääminen Lapin mahdollisuuksista ja haasteista kansainvälisillä markkinoilla (https://www.lapland.chamber.fi/pohjoisessa-178-miljardin-euron-investointipotentiaali-pohjoisen-rooli-ilmastomuutoksen-ratkaisijana-kasvaa/). Tuetaan pohjoisen alueen investointien ja osaavan työvoiman tarpeisiin vastaamista huomioiden pohjoisen alueen rajat ylittävä näkökulma.
Perusväylänpitoon ja liikenneturvallisuuteen liittyvät investoinnit, kilpailukyvyllä välttämättömät uudet tie- ja raideyhteydet. Uudet innovaatioinvestoinnit ja digitaalisuus (oppilaitosten ja tutkimuslaitosten perusinfra)	Varmistetaan suurhankkeiden toteutuminen sekä materiaali- ja logistiikkavirtojen toiminta ja viennin kehittyminen. Tietoliikenneyhteyksien paraneminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia yritystoimintaan.	Muun muassa Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttaminen; Barentsin liikennejärjestelmäsuunnitelma
Kunnat, ELY-keskus, oppilaitokset ja tutkimuslaitokset, elinkeinoyhtiöt, LVM, Väylä, OKM, UM, MMM, YM		Resilienssi, ennakoitavuus, resurssit ja kansainvälisten mahdollisuuksien huomioiminen Lapin kasvun ajureina.
Rakennemuutosten ja suurhankkeiden hallinnan toimintamallin sekä verkostoyhteistyön jatkokehittäminen	Yhdensuuntainen ja tehokas resurssien käyttö, uusien potentiaalisten innovaatioiden yhteiskehittäminen	Rakennerahastohankkeet (AURA) ja yhteistyöverkostot, Johdon strategiafoorumi
ELY-keskus, Lapin liitto, kunnat, TEM, OKM, MMM		Kumppanuus, sitoutuminen ja yhteinen tilannekuva, joiden kautta saadaan aluetta tukevia ratkaisuja

Miten turvataan toimiva ja kehittyvä innovaatiojärjestelmä?

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Lappilainen huippuosaaminen, älykäs erikoistuminen, energiaratkaisut, vahva kiertotalous ja kansainväliset verkostot antava hyvän perustan rakentaa ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Miten voimme vahvistaa innovaatiojärjestelmää ja yhteistyötä siten, että edellytykset uusien innovaatioiden syntymiselle, kaupallistamiselle ja skaalautumiselle paranevat? Miten turvataan oikeudenmukainen vihreä siirtymä?	Innovaatiotoiminnan resurssien vahvistaminen; kokeilut ja pilotit	Kestävän kasvun Lappi: Tavoitteena synnyttää kestävästi ja pysyvästi uutta.
	AKKE: 150 000 €	
	Kiertotalouden esteiden ja haasteiden purkaminen	
	AKKE: 30 000 € (selvitys)	
	Lapin kannalta oikeudenmukaisen ja kilpailukyvyn varmistavan vihreän siirtymän toteuttaminen: arktisten olosuhteiden ja pitkien välimatkojen huomiointi	
	AKKE: 100 000 €	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒ Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒ Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐ Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐ Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒ Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐ Aluekehittämisen toimintamalli

Miten turvataan toimiva ja kehittyvä innovaatiojärjestelmä?

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>Arktisen osaamiskeskittymän tiekartan toteuttaminen (esim. Teollisuus 4.0 vauhdittaminen)</p> <p>Lapin liitto, ELY-keskus, oppilaitokset ja tutkimuslaitokset, äes-klusterit (temaatt. kumppanuudet), TEM, OKM, MMM, YM</p>	<p>Elinkeinoelämän tarpeisiin vastataan entistä paremmin, Lapin kansainvälinen kilpailukyky ja edellytykset innovaatioiden syntymiselle vahvistuvat. Arktisen osaamiskeskittymän tiekartta kirkastaa toimijoiden rooleja ja työnjakoa, kartoittaa Lapissa toteutettavan TKI-toiminnan konkreettisia investointi- ja kehittämistarpeita sekä määrittelee toimenpiteet niiden toteuttamiseksi.</p>	<p>Tarkentuu maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa; RR-hankkeet (AURA) ja suorien rahoituslähteiden hyödyntäminen; Lappi on tavoiteltu kv-kumppani kehittämistyössä</p>
<p>Tuetaan ja vahvistetaan Kiertotalouskeskuksen toimintaa ja yhteistyökonsortiota</p> <p>Kiertotalouskeskus mkl. laajapohjainen johtoryhmä, YM, TEM, MMM</p>	<p>Kiertotalouskeskuksen toiminnan vakiinnuttaminen ja roolin tunnistaminen osana valtakunnallista ja kansainvälistä toimijakenttää (Pohjoismaat ja EU)</p>	<p>Lapin MYR:n vihreän siirtymän jaosto ohjaa Lapin Green Deal –tiekartan toimeenpanoa</p> <p>Ks. raportti: Kiertotalouden haasteet; https://f.hubspotusercontent30.net/hubfs/5597538/Teollisen%20kiertotalouden%20haasteet%20ja%20mahdollisuudet%20vuonna%202021.pdf EU ohjelman valtakunnalliset teemat vihreän siirtymän toteuttamiseen</p>
<p>Lapin Green Deal-tiekartan toteuttaminen ja oikeudenmukaisesta vihreästä siirtymästä huolehtiminen</p> <p>Lapin liitto, MYR:n vihreän siirtymän jaosto, YM, TEM, MMM, OKM, LVM, Väylä</p>	<p>Tavoitteena hiilineutraali Lappi vuonna 2035 siten, että Lapin kilpailukyky ei vaarannu ja ilmastotoimenpiteet ja –kustannukset kohdentuvat oikeudenmukaisesti</p>	<p>Kehittämishankkeet ja –rahoitus; TKI-toiminnan kehittäminen, esim. Arctic Investment Platform</p> <p>Resursseja, sitoutumista ja sparrausta Lapin Green Deal- tiekartan toteutukseen</p>